

EDUAR LUJ

GOTOVO JE S EDIJEM
BELGELOM

Prevela s francuskog
Ivana Misirlić

■ Laguna ■

Naslov originala

Édouard Louis

EN FINIR AVEC EDDY BELLEGUEULE

Copyright © 2014, Édouard Louis

All rights reserved

First published by Editions du Seuil in 2014

Translation copyright © za srpsko izdanje 2018, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Za Didiġea Eribona

Prvi put moje izgovoreno ime ne imenuje.

Margerit Diras, *Zanesenost Lole V. Stajn*

KNJIGA 1

Pikardija

(kraj devedesetih, početak dvehiljaditih godina)

Susret

Nemam nijednu srećnu uspomenu iz detinjstva. Ne kažem da nikada, tokom tih godina, nisam osetio sreću ili radost. Patnja je, jednostavno, sveprožimajuća: iskorenjuje sve što ne ulazi u njen sistem.

Dva dečaka su se pojavila u hodniku, prvi, visok, riđokos, drugi nizak, pogrbljen. Visoki riđokosi je pljunuo *Evo ti, na*.

Pljuvačka je polako klizila niz moje lice, žuta i lepljiva, kao ona zvučna sluz koja opstruiše grlo starijih osoba ili bolesnika, smrdljiva, gnusna. Piskutav i prodoran smeh dvojice dečaka, *Vidi, govнару teče po celom licu*. Sliva mi se od oka do usne, dopire mi do usta. Ne usuđujem se da se obrišem. Mogao bih to da uradim, dovoljno je da pređem krajičkom rukava. Milisekund bi za to bio dovoljan, za taj majušni

pokret koji bi sprečio pljuvačku da mi uđe u usta, ali ja to ne radim, iz straha da se ne osete uvređeno, iz straha da se dodatno ne iznerviraju.

Nisam mislio da će to uraditi. Nasilje mi, međutim, nije bilo strano, daleko od toga. Oduvek sam, koliko god mi sećanje seže u prošlost, gledao oca kako se pijan tuče na izlazu iz kafane sa drugim pijancima, kako im lomi nos ili zube. S muškarcima koji su uporno gledali moju majku, a moj otac je, pod dejstvom alkohola, grmeo *Šta ti misliš, jebem ti mater, ko si ti da tako gledaš moju ženu*. Moja majka bi pokušavala da ga umiri *Smiri se, dušo, smiri*, ali njeno protestovanje nije bilo primećeno. Drugovi moga oca, koji bi u jednom trenutku morali da se umešaju, to je bilo pravilo, jer to je značilo biti prijatelj, *pravi prijatelj*, bacali su se u bitku da bi razdvojili mog oca od čoveka, žrtve njegovog pijanstva, lica prekrivenog ranama. Kad bi se neka od naših mački omacila, viđao sam oca kako trpa novorođene mačice u plastičnu kesu iz supermarketa i udara kesom o betonsku ogradu sve dok se kesa ne ispuni krvlju a mjauci ne prestanu. Viđao sam ga kako kolje svinje u bašti, pije još toplu krv koju je cedio da bi pravio kobasice (krv na usnama, bradi, majici) *To je najbolje, kad iz životinje koja crkava istekne krv*. Skičanje

svinje na umoru dok joj moj otac preseca arteriju čulo se u celom selu.

Imao sam deset godina. Bio sam nov u školi. Kad su se pojavili u hodniku, nisam znao ko su. Nisam im znao čak ni imena, što nije bio uobičajeno u tako malim školskim ustanovama sa jedva dvesta učenika, gde su se svi brzo upoznawali. Korak im je bio spor, smešili su se, nisu odavali nikakvu agresivnost, tako da sam prvo pomislio da dolaze da se upoznamo. Ali zašto bi stariji prišli da razgovaraju sa mnom, novajlijom? Školsko dvorište je funkcionisalo kao i ostatak sveta: veliki se nisu mešali sa malima. Moja majka je govorila o radničkoj klasi *Mi mali ne zanimamo nikoga, naročito ne velike bogataše*.

Pitali su me u hodniku ko sam, da li sam ja *Belgel*, onaj o kome svi pričaju. Postavili su mi pitanje koje sam zatim ponavljao, neumorno, mesecima, godinama,

Jesi li ti onaj peder?

Izgovorivši to pitanje, upisali su mi ga zauvek poput stigme, oznake koju su Grci urezivali usijanim gvožđem ili nožem na telo pojedinaca, devijantnih ili opasnih po društvo. Bio sam zatečen, iako nije bilo prvi put da mi neko kaže tako nešto. Na uvredu se nikada ne naviknemo.

* * *

Osećaj nemoći, gubitak ravnoteže. Nasmešio sam se – a reč *peder* mi je odzvanjala, eksplodirala u glavi, pulsirala u meni brzinom srčanog ritma.

Bio sam mršav, mora da su procenili da mi je sposobnost odbrane slaba, gotovo nikakva. Roditelji su me u to doba često zvali *Kostur* i moj otac je neprekidno ponavljao istu šalu *Mogao bi da prođeš iza plakata a da ga ne odlepiš*. U selu, kao i u mojoj porodici, težina je bila na ceni i rado su govorili *Bolje ne umreti od gladi, to je zdrava bolest*.

(Godinu dana kasnije, umoran od sarkazma porodice na račun moje težine, rešio sam da se ugojim. Kupovao sam kesice čipsa po izlasku iz škole novcem koji sam tražio od tetke – moji roditelji nisu imali da mi daju – i kljukao sam se. Ja, koji sam do tada odbijao da jedem previše masna jela koja je moja majka pripremala, upravo iz bojazni da ne postanem kao otac i moja braća – zbog čega je očajavala: *Neće ti to začepiti guzicu* – odjednom sam počeo da gutam sve što mi se nađe na putu, kao oni insekti koji se kreću u oblacima i pod čijom najezdom čitavi pejzaži nestaju. Ugojio sam se dvadesetak kilograma za godinu dana.)

Najpre su me odgurnuli vrhovima prstiju, bez mnogo brutalnosti, smejući se i dalje, pljujući mi u lice,

a onda sve jače, sve dok mi nisu tresnuli glavu o zid hodnika. Ništa nisam govorio. Jedan mi je dohvatio ruku dok me je drugi šutirao, osmehujući se sve manje, sve ozbiljniji u svojoj ulozi, lica koje je odavalo sve veću usredsređenost, bes, mržnju. Na to ne mislimo, na bol, na telo koje odjednom počne da pati, ranjeno, usmrćeno. Pred takvim scenama – hoću reći, kad ih posmatramo – obično mislimo na poniženje, nerazumevanje, strah, ali na bol ne mislimo.

Gušio sam se od udaraca u stomak i disanje mi se zaustavilo. Otvorio sam usta što sam više mogao kako bi mi ušao kiseonik, nadimao sam prsa, ali vazduh nije ulazio; onaj utisak da su mi se pluća odjednom napunila gustom tečnošću, olovom. Iznenada su mi bila teška. Telo mi se treslo, kao da mi više ne pripada, nije se više povinovalo mojoj volji. Kao ostarelo telo lišeno duha, pošto ga je napustio, koje odbija da mu se potčini. Telo koje je postalo teret.

Smejali su se kada mi se lice zacrvenelo usled nedostatka kiseonika (neusiljenost radničke klase, jednostavnost malih ljudi koji vole da se smeju, *bonviva-ni*). Suze su mi navrle na oči, mehanički, vid mi se zamutio kao kad se davimo pljuvačkom ili hranom. Nisu znali da su mi suze potekle zbog gušenja, mislili su da plačem. Postali su nestrpljivi.

* * *

Osetio sam njihov zadah kada su mi se približili, taj miris užeglog mleka, mrtve životinje. Zube, kao ni ja, verovatno nikada nisu prali. Seoske majke nisu mnogo držale do higijene zuba svoje dece. Zubar je bio skup, a nedostatak novca se uvek pretvarao u izbor. Majke su govorile *U svakom slučaju, ima važnijih stvari u životu*. I danas plaćam jeziv ceh bolom, neprospavanim noćima, tu nemarnost moje porodice, moje društvene klase, i godinama kasnije sam čuo, kada sam došao u Pariz, u Ekol normal superier, drugare koji me pitaju *Ali zašto te roditelji nisu odveli kod protetičara*. Moje laži. Odgovarao sam da su moji roditelji, boemski nastrojeni intelektualci, bili toliko zabrinuti za moje književno obrazovanje da su ponekad zanemarivali moje zdravlje.

U hodniku su visoki ridokosi i mali pogrbljeni vika-li. Smenjivale su se uvrede i udarci, a ja sve vreme ćutim. *Pederčina, peder, guzičar, buljaš, nabiguz, topli brat, dupejebac, kuroliz, peško, dupetara, tetka, tetkurdača, tetkica, dajguz, pozadinac, pešovan ili homoseksualac, gej*. Katkad bismo se sretali na stepeništu krcatom đacima ili negde drugde, nasred dvorišta. Nisu mogli da me udaraju pred svima, nisu bili toliko glupi, mogli su da budu izbačeni.

Zadovoljavali bi se jednom uvredom, samo jednim *pederu* (ili slično). Niko u okolini nije obraćao pažnju, ali su svi čuli. Mislim da su svi čuli jer se sećam zadovoljnih osmeha na licima druge dece u dvorištu ili u hodniku, kao i uživanja što vide i čuju visokog ridokosog i malog pogrbljenog kako nazivaju stvari pravim imenom, govore ono što su svi mislili duboko u sebi i šaputali dok sam prolazio i što sam čuo *Gledaj, to je Belgel, pederčina*.

Moj otac

Tu je i moj otac. Kada se rodio, 1967. godine, žene iz sela još nisu išle u bolnicu. Poradale su se kod kuće. Kada ga je rodila, njegova majka je bila na kanabetu punom prašine, psećih i mačjih dlaka, prljavštine zbog cipela koje su stalno bile blatnjave i koje nisu izuvali na ulazu. U selu ima puteva, naravno, ali i mnogih *kozjih staza* kojima se još ide, gde deca odlaze da se igraju, neasfaltiranih puteva od zemlje i kamenja duž polja, trotoara od šljake koji, kada pada kiša, postaju nalik živom pesku.

Kad sam bio mlađi osnovac, dolazio sam nekoliko puta nedeljno da vozim bicikl po *kozjim stazama*. Kačio sam jedno malo parče kartona na žice na točkovima da bih oponašao buku motora dok sam okretao pedale.

* * *

Otac moga oca je mnogo pio, pastis i vino iz tetrapaka od pet litara kao što je radila i većina muškaraca iz sela. Po alkohol su išli u bakalnicu, koja je bila istovremeno i kafana, trafika za kupovinu duvana, a stizao je i hleb. Tamo se može kupovati u bilo koje vreme, dovoljno je zakucati na vrata gazdi. Učiniće uslugu.

Njegov otac je pio mnogo, a kada bi se napio, tukao je njegovu majku: naprasno bi se okrenuo ka njoj i vređao je, bacao na nju sve što mu je bilo pri ruci, ponekad čak i stolicu, a onda je tukao. Kad je bio sasvim mali, zarobljen u telu kržljavog deteta, moj otac ih je gledao, nemoćan. Gomilao je mržnju ćutke.

Nije mi on to rekao. Moj otac nije govorio, bar ne o tim stvari. Majka je za to bila zadužena, to je bila njena uloga žene.

Jednog jutra – moj otac je imao pet godina – njegov otac je zauvek otišao, bez najave. Baka mi je, kao prenosilac porodične priče (opet, uloga žene), to ispričala. Godinama kasnije se smejala tome, srećna, naposljetku, što se oslobodila muža *Otišao je jednog jutra na posao u fabriku, i više se nikada nije vratio na večeru, čekali smo ga*. Bio je radnik u fabrici, on je zarađivao u kući, i kada je nestao, porodica sa šestoro ili sedmoro dece ostala je bez novca, jedva da su imali šta da jedu.

Moj otac nije nikada zaboravio, govorio je predamnom *Taj kurvin sin nas je napustio, ostavio je moju majku bez ičeg, u usta mu se ispišam.*

Kada je otac moga oca umro trideset pet godina kasnije, mi smo toga dana bili u dnevnoj sobi, svi zajedno, pred televizorom.

Mog oca je sestra pozvala telefonom, ili je poziv stigao iz hospisa u kojem je njegov *stari* okončao svoje dane. Ta osoba mu je preko telefona rekla, *Tvoj – vaš – otac je jutros preminuo, imao je rak, a slomio je i kuk usled nezgode, povreda se pogoršala, sve smo pokušali, ali mu nije bilo spasa.* Popeo se bio na drvo da poseče granje, i isekao je onu na kojoj je sedeo. Moji roditelji su se tako glasno smejali kad je osoba izgovorila tu rečenicu preko telefona da im je trebalo vremena da dođu do daha *Isekao je granu na kojoj je sedeo, kakav tikvan, stvarno treba biti idiot pa da uradiš tako nešto.* Nezgodna, slomljen kuk. Kako je obavešten o tome, moj otac je eksplodirao od radosti i rekao je mojoj majci *Taj govнар je konačno odapeo. I: Idem da kupim vino da proslavim.* Njegov četrdeseti rođendan je bio za nekoliko dana, i nikada do tada nije bio tako srećan, govorio je da u kratkom intervalu ima dva povoda za slavlje, dve prilike da se *nalije.* Proveo sam večer sa njima, osmehujući se kao dete koje imitira stanje u kojem vidi svoje roditelje ne znajući razlog za to (kada bi moja majka plakala,

i nju sam oponašao ne razumejući zašto to radim; plakao sam). Moj otac je čak planirao da kupi gazirani sok za mene i slane keksiće. Nisam nikada saznao da li je patio, u sebi, da li se smejavao na vest o smrti svoga oca kao onda kad se smejemu jer nas je neko pljunuo u lice.

Moj otac je vrlo rano prestao da pohađa školu. Više je voleo igranke u obližnjim selima i tuče koje su bile sastavni deo toga, vožnje mopedom – koji su tada zvali prdavac – do močvara gde je provodio dane pečajući, ili u garaži gde je doterivao svoj moped, *petljao na mašini*, kako bi ga učinio moćnijim i bržim. Čak i kada je išao u srednju školu, uglavnom su ga izbacivali zbog provociranja profesora, vređanja, izostajanja.

Mnogo je pričao o tučama *Bio sam žestok momak kad sam imao petnaest-šesnaest godina, stalno sam se tukao u školi i na igrankama, s pajtosima sam se žestoko dokusurivao. Jebalo nam se za sve, zabavljali smo se, i istina je, u to vreme, kad bih dobio otkaz u fabrici, nalazio bih posao u drugoj, nije bilo kao danas.*

Istina, prekinuo je školovanje u srednjoj stručnoj školi da bi se zaposlio kao radnik u seoskoj fabrici koja je proizvodila mesingane pločice, isto kao i njegov otac, deda i praded.

Žestoki momci u selu, koji su otelotvoravali sve muževne osobine koje su bile na ceni, odbijali su

da se podvrgnu školskoj disciplini i za njega je bilo važno da bude žestok. Kada je moj otac govorio za jednog od moje braće ili rođaka da su *žestoki*, osećao sam divljenje u njegovom glasu.

Moja majka mu je jednog dana rekla da je trudna. Bilo je to početkom devedesetih. Nosila je dečaka, mene, njihovog prvog sina. Majka je već imala dvoje dece iz prvog braka, mog starijeg brata i moju stariju sestru, začete sa njenim prvim mužem, alkoholičarem – preminulim od ciroze jetre i pronađenim nekoliko dana kasnije, kako leži na podu, s poluraspadnutim telom po kome su gamizali crvi, a naročito mu se raspao obraz iz koga se videla vilična kost po kojoj su migoljile larve, i s rupom veličine loptice za golf posred uvoštenog i požutelog lica. Moj otac je zbog toga bio veoma srećan. U selu nije samo bilo važno da budeš žestok, nego i da znaš da odgajaš žestoke sinove. Svaki otac je svoj muški identitet ojačavao kroz svoje sinove kojima je morao da prenese muževne vrednosti, i moj otac će to uraditi, napraviće od mene žestokog momka, u pitanju je bio njegov muški ponos. Odlučio je da me nazove Edi zbog američkih serija koje je gledao na televiziji (televizija, naravno). S prezimenom koje mi je preneo, Belgel, i prošlošću koju je to ime nosilo, zvaću se, dakle, Edi Belgel. Ime za žestokog momka.